

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת קטי קטרין שטרית

פ/25/2888

הצעת חוק החלת הריבונות הישראלית על בקעת הירדן, התשפ"ג–2023

1. מטרת החוק מטרתו של חוק זה היא להחיל את המשפט, השיפוט, המינהל והריבונות באופן שווה על אזרחי ישראל.
2. החלת המשפט, המינהל, חוקי המדינה וריבונותה היישובים הישראליים בשטח בקעת הירדן, לרבות אזורי התעשייה המשרתים אותם, האתרים הארכיאולוגיים באזור וכבישי הגישה לשטחים אלה, כמפורט בתוספת.
3. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

תוספת*

דבר הסבר

בבקעת הירדן חיים כיום אלפי אזרחי מדינת ישראל, שהדין הישראלי אינו חל עליהם במלואו ובכלל זה על היישובים שבהם הם חיים. כמו כן, היות שבאזורים אלו לא חל החוק הישראלי האזרחי, גם מערכות המשפט שפועלות בהם, הינן בתי הדין הצבאיים. דבר זה, יוצר קושי ומורכבות בתחומי חיים שונים, הן בצד הזכויות שנגרעות מהם והן בצד החובות שהם לא חייבים בהן. מדובר במציאות בלתי קבילה, הפוגעת בכבודם של תושבי "האזור" הישראליים, ומפלה אותם אל מול שאר אזרחי המדינה. במהלך השנים נוצרה הפליה בין אזרחי ישראל החיים ב"אזור" לבין אלה החיים בשאר הארץ. ב"אזור" מונהגת שיטת חקיקה פסיבית ונגררת, כך שנראה כי ממתנינים למחדל הבא כדי להחיל את החוק שכבר קים בישראל, גם על ה"אזור". כך למשל, אישה אחרי לידה, שהינה תושבת "האזור", אזרחית ישראל ועובדת בתוך "האזור", נאלצה לחכות לצו אלוף בכדי להיות מוגנת מפני פיטורין בחצי השנה שלאחר הלידה וזאת בשונה מאישה שהיא אזרחית ישראל, אך אינה תושבת "האזור". כך נוצרת אפליה ברורה לפיה האזרח הישראלי תושב ה"אזור" שונה בצרכיו האזרחיים מאזרח ישראלי שאינו תושב ה"אזור". העדר ביטחון כלכלי זה ואי השוויון החוקי באים לידי ביטוי בעוד מספר לא מבוטל של חוקי מדינת ישראל שאינם חלים ב"אזור", משום שלא תורגמו לתקנות הצבאיות הנדרשות. כגון: תשלומי

* האזורים והיישובים שייכללו בתוספת ייקבעו בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה.

ארנונה שונים, חוקי בנייה חלקיים, זכויות עובדים ואפילו חוקי תעבורה שונים. עוד חשוב לציין כי חוקי חובה כמו פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] וחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 חלים במלואם על אזרחי ישראל תושבי האזור מכוח החוק הישראלי ומתפרסמים ברשומות. לעומתם, כאמור הזכויות האזרחיות שקיימות במערכת המשפט הישראליות מוחלפות לעיתים בצווי אלוף.

פער נוסף בא לידי ביטוי בעצם הכרת החוק. כך, בעוד שאזרחי ישראל שאינו תושב "האזור" הרוצה לדעת את זכויותיו וחובותיו, יכול לקבל את המידע הרלוונטי מן הכתוב ב"רשומות", אזרחי ישראל תושב "האזור", לעומתו, שייך למערכת המעורפלת של צווים ותקנות צבאיים, שברובם אינם נהירים לו ואינם נגישים עבורו.

לכן הגיעה העת להחיל את הריבונות על אזורים אלה, הכוללים את כל יישובי בקעת הירדן והמועצה האזורית מגילות, בהם היישובים: כוכב השחר, רימונים, מעלה מכמש, מצפה חגית, נוה ארז, נופי פרת, ענתות, כפר אדומים, מצפה יריחו ומגדלים, לרבות אזורי המסחר והתעשייה, האתרים הארכיאולוגיים והכבישים, בשטחי C.

החוק המוצע, מחיל את החוק הישראלי על אזרחי ישראל ב"אזור", שהינם בעלי אזרחות וזכות בחירה ועל כן, הצעת החוק אינה משנה את המבנה הדמוגרפי של החברה הישראלית, אלא רק מייצרת שוויון בין אזרחיה. כמו כן, מערכת הביטחון אינה מתבקשת לנקוט מאמצים כלשהם ליישום חוק זה, מאחר והחוק מציע להחיל את הריבונות רק על יישובים יהודיים מוכרים.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת יואב קיש (פ/22/574), על ידי חברת הכנסת שרון השכל (פ/22/64), על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/22/1033), על ידי חברי הכנסת עודד פורר ואלי אבידר (פ/22/964), על ידי חברת הכנסת מיכל שיר (פ/22/228), על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברות הכנסת קטי שטרית וטלי פלוסקוב (פ/23/608), על ידי חבר הכנסת יואב קיש (פ/23/263), על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/23/384), על ידי חברת הכנסת מאי גולן (פ/23/262 ; פ/23/382), על ידי חבר הכנסת עודד פורר וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/613), על ידי חבר הכנסת מכלוף מיקי זוהר (פ/23/1005), על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/260) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/24/415), על ידי חברת הכנסת מאי גולן (פ/24/480), על ידי חברת הכנסת שרון השכל (פ/24/484) ועל ידי חבר הכנסת מכלוף מיקי זוהר (פ/24/482).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חברת הכנסת מיכל שיר סגמן (פ/22/28), על ידי חבר הכנסת עודד פורר (פ/22/964), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת אריה מכלוף דרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/1881) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברי הכנסת מיכאל מלכיאלי ואוריאל בוסו (פ/25/236), על ידי חבר הכנסת אביגדור ליברמן וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/1733), על ידי חבר הכנסת דני דנון וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/2002) ועל ידי חבר הכנסת זאב אלקין וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/2520).

הצעת החוק זהה לפ/25/236 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ"ז באדר התשפ"ג (20.03.2023)